

- Om at blive voksen

At blive voksen forudsætter en anden tilstand, man går fra, for så at gå til voksentilstanden. Denne anden tilstand er barnetilstanden. Opgavestillingen stiller spørgsmålet, om overgangen er glidende, om det er en egen beslutning eller om denne nye tilstand er betinget af eksterne påvirkninger, som skubber en ind i voksenlivet.

Al eksistens må forudsættes at emergere ved sædcellens penetration af ægget og den efterfølgende begyndende celledeling. Denne celledeling er den fortsatte eksistensbetingelse for livets beståen. Den biologiske udvikling spænder over gennemsnitligt 78 år for kvinder og 75 år for mænd i Danmark og stopper først ved celledelingens ophør, betinget af dødens indtræden. Inden for denne samlede biologisk aktive eksistensperiode forandrer vi os. Helt tilbage fra Aristoteles inddeler vi vores eksistens mellem fysik og psyke. At blive voksen må derfor være en tilstand, der spænder over mindre end den samlede livsperiode, da transformationen fra barnetilstanden til voksentilstanden finder sted efter den første celledeling. Ligeledes må der findes svar på spørgsmålet, om voksentilstanden betinges af udelukkende fysisk form eller psykisk form – eller om såvel den fysiske og psykiske tilstand begge skal opfylde nogle krav, før voksentilstanden indtræffer.

Videre stiller opgaven spørgsmålet om, hvornår man selv opfatter sig som voksen, og hvornår man af andre bliver opfattet som voksen. Denne spørgestilling udtrykker implicit antagelsen af, at der givetvis kan være diskrepans mellem omverdenens vurdering af personen og personens selv-vurdering.

Dette har vidtrækkende konsekvenser, da antagelsen om den mulige forskel mellem person og omverden betinger accepten af, at andre også udøver deres egne, individuelle kriterier om kvalificering af voksentilstanden på både dem selv og de personer, der omgiver dem.

Der afkræves eleven i opgaven via opgavestillingen at eksplicite og reflektere over ens egne kriterier for voksentilstanden og om udledning af generaliseringer af omgivelsernes egne, individuelle og kun delvist ekspliciterede skemaer.

Dette gælder derfor også for resten af min besvarelse, at jeg herfra giver udtryk for egne overvejelser og tanker om ”det at blive voksen”.

For mig at se er ”voksen” en historisk betegnelse, der enten forudsætter, hhv. forudsatte, et slutmål, en næsten statisk tilstand i forhold til den tidlige periode af udvikling, der forudsættes før opnåelsen af tilstanden voksen. Juridisk bindes den i Danmark til alderen, men denne indstilling er ret ny, set i den vestlige hemisfæres historieskrivning. Inden da har voksentilstanden været knyttet til indtægt, den mulige arbejdsbyrde, en given person var i stand til at klare, fødedygtighed eller, som tilfældet med negrene i USA’s sydstater, som en tilstand, der aldrig kunne opnås i kraft af antagelsen om den hvide mands genetiske og intellektuelle overlegenhed. Hvis overhovedet, er voksentilstanden bundet til en biologisk tilstand, der i dag opnås ved afslutningen af de processer, der bygger kroppen om gennem puberteten. Med samfundets krav om konstant udvikling, læring og forandring kan tilstanden voksen ikke længere være legitimerende for intellektuel stilstand og biologisk

nedbrydning, ikke længere som hævde af traditionen, hvor enhver handling kan (og skal) legitimeres i forhold til traditionelle dyder. Opdragelsen af det ufuldstændige barn til den fuldstændige voksne, som lærer traditionerne ved at møde dem ved de voksne, holder ikke mere. Ziehe beskriver samfundet i dag som Post-enttraditionaliserede Gesellschaft. Aldersmæssigt ældre kan ikke legitimere deres handlinger ud fra tradition, men må i stedet legitimere dem mod videnskabelig erkendelse i et eller andet omfang. Den værende dygtigere person til legitimering af handlinger og beslutninger ud fra et videnskabeligt godkendt perspektiv kan i dag sagtens være yngre end en anden person, der trods sin alder legitimerer ringere. Hvem af de to i ovenstående eksempel kan betegnes som voksen? Den mere kyndige - eller den biologisk ældre, hvis vi anlægger den traditionelle opnåelse af et givent videnniveau for accept af tilstanden voksen?

Et andet anvendt kriterium har været (er?) økonomisk autonomi. Først når mandens indtægt og bolig var (er?) af en sådan karakter, at han kan garantere en kvindes standsmæssige og biologiske overlevelse, var man voksen. Men den kategorisering er heller ikke længere gangbar, for store dele af samfundet er i dag afhængig af overførselsindkomster af forskellig art. Den erhvervsaktive alder er de forgange 50 år blevet drastisk reduceret i forbindelse med det øgede uddannelsesniveau og tidligere tilbagetrækning. Derfor ville denne fortsatte anvendelse medføre en drastisk reduktion i antallet af voksne. Muligvis kan flertallet af biologisk "unge" på seminariet acceptere et stempel som ikke-voksne-endnu, men hvad med den ældre studerende med barn, kone og eget hus?

Flere distinktioner kunne analyseres, men den til rådighed stående tid tillader ikke yderligere. Derfor vender jeg mig mod min kategorisering, der handler om tillid.

Tillid som kategoriseringskriterium gør interpersonelle relationer afgørende for en kollektiv vurdering, der konstant står til og er i forhandling. Tillid kan udtrykkes over for sig selv, udmøntet som selvtillid, dvs. hvilke kapabiliteter og hvilken integritet, jeg tilskriver mig selv. Samtidig udviser personer også til andre personer i sine omgivelser.

Selvtillid må givetvis være eksistent gennem hele eksistensen, om end den sagtens kan florere ubevidst. Tillid til andre må betinges af det billede, den tillidsgivende person (ego) har af alter ego og af de forventninger, der stiller sig i den pågældende situation. Siden jeg nu vil argumentere for, at tillid kan bruges til kategorisering, behøver jeg en differentiering af prævoksenalderen. Den udviste tillid tager hensyn til alter egos antagede kapabilitet. Gennem den fortløbende udvikling forventes en udbygning af kapabiliteten på baggrund af den viden, de færdigheder og kompetencer, personen opbygger over tid. Denne udvikling tager tillidsperspektivet højde for ved kategorisering af prævoksenalderen i barn og ung.

Befinder den person, der er adressat for tilliden, sig kategoriseret af den tillidsgivende, er tillidsudvisning til barnet bestemt af de forventninger, barnekategorien medfører. Forventningerne til barnet er betinget af, at ikke-opfyldelse af den viste tillid ikke har konsekvens for den fortsatte tillid.

Forventningsstrukturen til en person, kategoriseret som ung, er bestemt af ønsket og forventning om den unges bevidste forsøg på opnåelse af tillidsvisning på samme fod som de personer, den unge kategoriserer som voksne, udviser indbyrdes. De voksne, ifgl. den unges kategorisering, har større overbærenhed, da fejltrin og uvidenhed endnu henregnes til den unge alders medførende manglende erfaring. Over tid kan den af de voksne

kategoriserede unge godt få opfattelsen, at tilliden til sig selv ikke svarer til det niveau af tillid, de voksne udviser. Dermed kommer diskrepansen mellem selvtillid og fremmedtillid på spil, ganske som spørgestillingen problematiserer. Når de voksne erfarer, at den unge opfylder de af kriterierne, der af dem individuelt medfører en kategorisering som voksen, ophæves diskrepansen mellem den unge, der bejler om accept af sin status som voksen og dermed som fuldgyldigt medlem af denne diffuse gruppe, der gensidigt udviser voksentillid til hinanden. Hvilke kriterier, de enkelte personer anvender, kan vi jo netop ikke sige noget om, da de er individuelle. Hvad jeg kan se, er de tillidsrelationer, der knyttes, og som for mig giver en meningsfuld besvarelse af opgavestillingen.

Fordelen ved tilliden som kategorisering er netop den individualitet, der kommer til udtryk i de valg, hver person har i forbindelse med knytning af tillidsrelationer. Desforuden kan det muliggøre og legitimere udsagn fra af andre anerkendte voksne, at "godt lille Per, det var en voksen handling". Samtidig kan voksne også udstødes af gruppen igen, da for mange tillidsbrud må medføre en reduktion af forventningerne - på niveau med unge-kategorierne.

De individuelle skemaer for forventning og som prædisposition for tillidsrelationerne er til konstant forhandling i sprog, da der derved sikres en nogenlunde uniform/ regelmæssighed i forventningsstrukturene, så kategorien voksen ikke bliver til en vilkårlig betegnelse.

Sammenfattende kan man sige, at vi kan operere med tre kategorier, vi typiserer de os omgivende mennesker i; barn, ung og voksen. Det forudsættes, at der fra begyndelsen af er en stræben om opnåelse af status som voksen, og at denne status er opnåelig. Kategori-kriterierne er individuelle, men forhandles i sprog, så kategoriseringen ikke fremstår som vilkårlig, men som produkt af kollektiv forhandling. Ud fra den individuelle kategorisering udviser man tillid efter de forventninger, man har til den pågældende persons kapabilitet til opfyldelse af tillidsrelationen. Placeringen af personen er dermed til konstant afprøvning og kontrol, så en engang opnået position kan sagtens "tabes", både til den ene eller anden kategori.

Jeg anser mig selv for værdig til at indgå i voksen-voksen tillidsrelationer, men sikke dog et tab, hvis jeg ikke måtte udøve min uvidenhed og barnlighed på områder, jeg endnu er ukyndig om. Jeg accepterer ikke voksentilstanden som statisk. I stedet er også voksentilværelsen kendetegnet ved konstant forandring og genforhandling af såvel kategoriseringer og tillidsrelationer - situationsbestemt. Alfadyret på det naturvidenskabelige område kan sagtens være novice på det humanistiske område - og dermed være bedst tjent med tillidsrelationer, der ligner voksen-barn relationen.

Dermed er jeg ankommet til den sidste pointe, nemlig at ordene barn-ung-voksen historisk har været bundet til alderen, men at vi i dag alle sammen er "børn" på områder, vi endnu ikke kender noget til - hverken sociale normer, konventioner, regler og etikette.

Barn-ung-voksen peger på en udvikling, der er uomvendelig og følger i fastlagt, logisk rækkefølge. Dette må netop forkastes ud fra antagelsen om gensidige forhandlinger og variable positioner, man som person befinder sig i i forhold til kategoriseringen barn-ung-voksen.

Besvarelsen har taget 3 timer og 21 minutter.